

هنر پوستره‌های سینمایی

احسان خوش بخت

انتشارات تخصصی هنر،
معماری و شهرسازی

کتابخانه کسری

خوش بخت، احسان، ۱۳۵۹
هنر پوسترهای سینمایی/ احسان خوش بخت.
مشهد: کتابکده کسری ۱۳۹۳.
۱۹۲ ص. مصور (رنگی)
شابک: ۰-۳۱-۶۵۰۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: پوسترهای سینمایی
رده بندی کنگره: ۱۳۹۳: ۹/ پ ۹۶/ ۱۹۹۵ PN
رده بندی دیوبی: ۷۹۱/۴۳۷۵
شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۷۶۴۹۸

هنر پوسترهای سینمایی

احسان خوش بخت
طرح روی جلد: نایل ایبارولا
صفحه آرای: منا گندمکار
چاپ اول: تابستان ۱۳۹۳
شمارگان: ۱۰۰۰
چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ آستان قدس رضوی
شابک: ۰-۳۱-۶۵۰۹-۶۰۰-۹۷۸

انتشارات: کتابکده کسری
نشانی انتشارات: مشهد - فلسطین ۱۴ - پلاک ۱۰ تلفن: ۰۱۹-۷۶۷۰۰۱۹ / ۷۶۴۱۳۷۲ - ۰۵۱۱
کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب برای ناشر محفوظ می باشد.

مرکز پخش: کتابکده کسری
تلفن: ۰۱۹-۷۶۷۰۰۱۹ - ۰۵۱۱ همراه: ۵۱۲۴۲۱۹ - ۰۹۱۵

فهرست

۵۶	مکاتب بومی پوسترسازی	۴	مقدمه
۵۶	پوسترهای فرانسوی	۶	از «گیلدا» تا «یک میلیون سال قبل از میلاد مسیح»
۶۸	پوسترهای روس	۸	پیش از سینما
۷۲	پوسترهای لهستانی	۱۰	از ماتیس تا نورمن راکول
۷۶	پوستر و تاریخ سینما	۱۰	لومیرها
	دهه به دهه با پوسترهای سینمایی		به گران کافه در بلوار کاپوسین بیابید!
۷۶	۱۹۳۰	۱۲	سال های صامت
۸۶	۱۹۴۰		جایی میان نقاشی و سیرک
۹۶	۱۹۵۰		پوسترهای چارلز چاپلین
۱۰۶	۱۹۶۰	۲۶	سال های ناطق
۱۱۸	۱۹۷۰		هنری که تمام سلاح هایش را به کار می برد
۱۲۸	۱۹۸۰	۳۶	سانسور و پوستر
۱۳۴	۱۹۹۰		مشکل خیاطان RKO
۱۴۰	۲۰۰۰	۳۸	تبلیغات مدرن
۱۴۶	سال باس		پوسترهای سخن گو
	نمونه ای از طراحان	۴۲	سرانجام پوسترها
۱۵۲	آلفرد هیچکاک		خمیر کاغذ یا حراج کریستی
	نمونه ای از کارگردانان	۴۴	انواع و اندازه
۱۵۸	گونه ها و پوسترها	۵۲	قلمروی کلکسیونرها
	طراحی برای ژانر		طلای کاغذی
۱۵۸	ژانر وحشت		
۱۶۴	مستندهای موسیقی		
۱۶۸	وسترن		
۱۷۴	نوار		

مقدمه

«پوسترهای سینمایی مثل آوازهای عامه‌پسندند: آن‌ها شما را به لحظه‌های مشخصی از گذشته‌تان می‌برند و مانع از گم شدن و به فراموشی سپرده شدن آن لحظه‌ها می‌شوند. پوسترها نه تنها یاد فیلم‌ها را زنده می‌کنند، بلکه یاد فصلی که فیلم را در آن دیده‌اید و حال و هوا و طعم آن زمان را هم با خودشان می‌آورند.» فدریکو فلینی

از اولین باری که در چهار یا پنج سالگی با خیره شدن به ردیف ویتترین‌های شیشه‌ای و قاب شده با چوب نارنجی سینمایی در شمال خراسان با پدیده‌ای به نام پوسترهای سینمایی روبرو شدم تا امروز، پوستر فیلم هم‌چنان برای من یکی از مهم‌ترین نشانه‌های دنیای سینما باقی مانده است. این کتاب ادای دینی است به دنیایی جادویی که از کاغذ، دستگاه‌های ابتدایی چاپ، رنگ‌های تند و ژست‌های اغراق‌آمیز تشکیل شده است؛ دنیای پوسترهای سینمایی که هنر طراحان و آفرینندگان آن‌ها ارتباط مستقیمی با میزان خلاقیت و نوآوری دوره‌ها و سرزمین‌هایی دارد که پوستر در آن و برای آن طراحی شده.

هنر پوسترهای سینمایی بر اساس سیری تاریخی نظم یافته، اما کتاب از ابتدا تا انتها فقط شرحی تاریخی نیست، بلکه در فصل‌هایی کوچک پوسترها از جنبه‌های مختلف بررسی شده‌اند و در نتیجه کتاب شکل قابل پیش‌بینی تاریخ‌نگارانه‌ای را که از ابتدای قرن بیستم شروع شده و به امروز برسد ندارد و در فصل‌های کوتاه‌تر بررسی زیبایی‌شناسی، فنی و تاریخی پوسترها به شکلی انجام شده تا دلایل انتخاب پوسترهای آن فصل روشن شود. هدف، چاپ کردن بیش‌ترین تعداد ممکن از پوسترهای سینمایی بوده بدون آن که به گرافیک کتاب

لطمه‌ای وارد شود، یا کتاب از محدودیت تعیین شده برای صفحات در ابتدای کار فراتر رود.

طبیعتاً بسیاری از پوسترهای تاریخ سینما، و بعضاً نمونه‌های مهم، برای ما غیرقابل چاپ بوده‌اند و تا همین جا هم پیدا کردن حدود چهارصد نمونه مهم، زیبا و ضروری برای هر مطالعه‌ای در هنر پوسترهای سینمایی، به شکلی که با قواعد چاپ در ایران سازگار باشد کاری نزدیک به معجزه بوده است. جز به بخش بسیار کوچکی از یک پوستر به هیچ اثری دست زده نشده و پوسترها «اصلاح» نشده‌اند. وقتی در متن کتاب به پوسترهایی اشاره شده و تحلیل شده‌اند که در خود کتاب وجود ندارند، این پوسترها معمولاً در همان دسته «غیرقابل چاپ‌ها» قرار داشته‌اند.

منابع تهیه پوسترها از سایت‌های اینترنتی که تخصصشان گردآوری پوسترهای سینمایی است تا کتاب‌های پوستر و نیز عکس‌برداری از اصل پوسترهای تنوع دارد. عکس گرفتن از نسخه اصل بعضی از این پوسترها به لطف کلکسیونر و کارشناس پوستر احمد جورقانیان میسر شد که متأسفانه آن قدر زنده نماند که شاهد چاپ این کتاب باشد.

از آن‌جا که منبع پوسترها متفاوت بوده و بعضی قبلاً اسکن یا عکس‌برداری شده‌اند و من فقط به نسخه دیجیتال آن‌ها دسترسی داشته‌ام، بسته به نوع انجام کار اختلاف جزئی در اندازه استاندارد پوسترها وجود دارد. به علاوه چون پوسترها از کشورها و دوره‌های مختلفی با اندازه‌های متنوع انتخاب شده‌اند وقتی در یک صفحه چهار پوستر عمودی داریم معمولاً بین این چهار تا اختلاف‌هایی در اندازه و شکل دیده می‌شود. ما به نسبت ابعاد اصلی پوسترها دست زده‌ایم

و تحت هیچ شرایطی از نظر گرافیکی در آن‌ها دست نبرده‌ایم تا مثلاً شکل صفحه‌ها زیباتر از کار دربیاید. همین‌طور در رنگ پوسترها نیز دست برده نشده، با آن که از نظر گرافیک‌ها و متخصصان چاپ کتاب «اصلاح» رنگ شاید یک ضرورت به نظر برسد. هدف این بود که پوسترها دقیقاً همان‌طور که هستند دیده شوند، حتی اگر گذر زمان و نور و رطوبت رنگ‌های واقعی‌شان را مخدوش کرده باشد.

یکی از دردناک‌ترین بخش‌های دنیای پوسترهای سینمایی این است که ما تقریباً نام طراحان اکثر پوسترها را نمی‌دانیم، بنابراین در این کتاب، جز مواقعی که اشاره به نام آن‌ها ضروری بوده (یا فصلی اختصاصی درباره‌ی سال باس) از آوردن نام طراحان خودداری کرده‌ایم. زیر هر پوستر فقط نام فیلم، کارگردان و سال تهیه آمده است. در بعضی نمونه‌ها گیومه‌ای آمده که نوشته داخل آن گیومه معمولاً یکی از این اطلاعات جنبی را به خواننده خواهد داد: (۱) وقتی کشور سازنده فیلم و کشور طراح پوستر فیلم یکی نیست، نام کشور طراح داخل پرانتز آمده؛ مثلاً «پوستر فرانسوی» جویندگان جان فورد. (۲) وقتی پوستر متعلق به یک «سریال سینمایی» (به جای فیلم) است. (۳) وقتی پوستر یک اثر کلاسیک در سال‌های اخیر دوباره طراحی شده و از نظر گرافیکی به نمونه‌های مدرن و معاصر هنر پوسترسازی تعلق دارد، داخل گیومه آمده «معاصر». (۴) وقتی ماده تبلیغاتی چیزی جز پوستر، مثلاً «لابی کارت» است، باز هم در گیومه ذکر شده. متن این کتاب در سال ۱۳۸۸ به سفارش ماهنامه سینمایی فیلم و برای چاپ در راهنمای مطالب سالانه آن‌ها نوشته شده. ایده تبدیل آن به کتابی مستقل که با چاپ

رنگی پوسترها همراه شود مدیون پرویز دوابی است. به جز گرافیک‌ست کتاب، منا گندمکار، باید از احسان ایران‌نژاد و مهدی محمدنژاد که در مقاطعی از کار ایده‌هایی برای این کتاب دادند تشکر کنم و همین‌طور از مهدی آتشی، ناشر کتاب و همفکر نویسنده در زمانی نسبتاً طولانی که صرف آزمون روش‌های گوناگون چیدن و ترکیب پوسترها شد.

لازمه انتخاب پوسترها گذراندن ساعت‌ها و روزهای متمادی در مقابل مانیتور کامپیوتر و زل زدن به چیزی حدود ۲۸ هزار پوستر سینمایی بود که در طول یک دهه گردآوری شده بود. تنها بخش سینما که مثل خود عمل فیلم دیدن لذت مکاشفه در حین تماشا را دارد، هنر پوسترهای سینمایی است. چشم‌ها را آماده کنید!

احسان خوش‌بخت

احسان خوش‌بخت برای ماهنامه‌های «فیلم» و «۲۴» درباره سینما می‌نویسد. به جز دو وبلاگ حالا پنج ساله‌اش درباره سینما و موسیقی جاز، نوشته‌های او به انگلیسی در MUBI و Sight & Sound، Keyframe Notebook منتشر می‌شوند. از

احسان پیش از این کتاب «معماری سلولوئید» توسط نشر کسری منتشر شده است.

«حالا شاید این جوری نباشد، اما سال‌ها بود، تقریباً از آغاز سینما، که پوسترها نخستین واسطه‌اشنایی و برخورد تماشاگران با سینما بودند. بعدها هم این پوسترها برای عده قابل توجهی از این تماشاگرها نشانه‌ای از عشق به سینما شدند. در روزگاری که فیلم‌ها را فقط می‌شد روی پرده سینماها دید، پوسترهای فیلم بیش از هر نشانه دیگری از فیلم‌ها بین آدم‌های عشق‌فیلم طرفدار داشت. حتما چیزی در این پوسترها هست که بیش از هر تصویر سینمایی دیگری، خارج از فیلم، عشق‌فیلم‌ها را مجذوب و شیفته خود می‌کند. انگار روح هر فیلم در پوسترش جریان دارد. راز و جاذبه‌ای در آن هست حتما، گاهی حتی پیش از دیدن نمایی از فیلم که تصویرش یا گوشه‌ای از تصویر، بر پوستر نقش بسته است.

احسان خوش‌بخت یکی از عشق‌فیلم‌هاست که هر عنصری از فیلم‌ها را دوست دارد. البته از آن عشق‌فیلم‌هایی نیست که فریفته زرق و برق و زلم‌زیمجوی سینما باشد، در سطح یک سینمادوست اصیل و عمیق بود که همیشه دانشی فراتر از سن‌وسال‌اش داشت. اطلاعات را درست دریافت می‌کند، جذب و از آن خود می‌کند، از صافی سلیقه و نگاهش می‌گذراند و آن را تبدیل به دانش و سلیقه زیبایی‌شناسانه خودش می‌کند. هر نوشته‌ او برای من که اولین خواننده نوشته‌هایش هستم یک تجربه و یک حادثه است. همین کتاب پوسترهایش نشان از این وجه از شخصیت او دارد، به اضافه شور و عشق خالصی به نشانه زنده بودن و تحرک کودک درون. انتخاب چهارصد پوستر برگزیده تاریخ سینما از دوره‌ها و کشورها و طراحان و کارگردانان مختلف از بین ۲۸ هزار پوستر، همراه با شرح و تفسیر آن‌ها، فقط کار یک پوسترجمع‌کن نیست. همان دانش و ابزار و سلیقه و شور و عشق عمیق را می‌خواهد که در وجود این جوان نازنین هست.»

هوشنگ گلمکانی

قیمت: ۵۵۰۰۰ تومان

The Art Of Movie Posters

شهرسازی
معماری و
کتابخانه تخصصی هنر
هنر پوسترهای سینمایی